

Politický diskurs imigrace v Británii v kampani před Brexitem

Jiří Kohoutek

Abstract

Political Discourse of Immigration in Britain in the Brexit Campaign.

This study analyzes the conceptualization of immigration from the EU to Britain in the pro-Brexit campaigns. The paradigm change from the concept of free movement of persons to immigration was very important. Such immigration was then conceptualized as unfair, dangerous, out-of-control, with a negative effect on social conditions of certain voters as well as on the social and welfare system of the United Kingdom.

Keywords: Migration, Brexit, Britain, Campaign, Political Communication.

Klíčové slová: migrace, brexit, Spojené království, politická komunikace, kampaň

Úvod

Téma mezinárodní migrace, respektive imigrace do Spojeného království je součástí britské politiky více než půl století – v roce 1950 je jako první zmiňuje volební program Liberální strany a od poloviny 60. let je fakticky standardní součástí politického diskursu a je běžnou součástí volebních programů. Nebylo tak samozřejmě příliš možné očekávat, že by kampaň zaměřená na odchod země z Evropské unie, tzv. Brexit, mohla být v obecné rovině výjimkou (Outhwaite 2019). Základním rozdílem, jak ovšem připomínají Dennison a Geddes (2018), byla europeizace imigrace do Británie, kterou je možno chápat jako nárůst populace přicházející do Spojeného království ze zemí EU. V této souvislosti je ovšem nutno připomenout, že v rámci EU se jedná o praktickou aplikaci jedné ze základních svobod – tzv. svobody pohybu jež je obecně generalizována jako volný pohyb osob a již nelze obecně zahrnout do analytické kategorie imigrace (Favell, Barbulescu 2018). Podporovatelům Brexitu a odpůrcům evropské integrace se tak fakticky podařila změna paradigmatu, když prosadili, že se na problematiku volného pohybu osob takto začalo nahlížet.

V tabulce 1 je možné sledovat vývoj počtu osob žijících ve Spojeném království ale narozených v jiných členských státech EU od největšího rozšíření EU, tedy od roku 2004. Vidíme, že nárůst obyvatelstva Británie z tzv. „starých“ členských států (EU14) byl mezi léty 2004 a 2016 jen cca 31%, zatímco nárůst obyvatelstva z tzv. „nových“ členských států Unie (EU8 - 8 členských států, které přistoupily v roce 2004) byl podstatně vyšší nejen v relativních, ale i v absolutních číslech (takřka 719%). V této souvislosti jistě stojí za zmínku, že po referendu o Brexitu, tedy po roce 2016 začíná počet obyvatel Spojeného království narozených v zemích EU8 postupně klesat, když v roce 2020 už byl pod úrovní roku 2011.

Tabulka 1: Vývoj počtu obyvatel Spojeného království narozených v zemích EU, statistický odhad, v tisících

	EU	EU14	EU8
2004	1 491	1 221	270
2005	1 584	1 209	375
2006	1 778	1 246	532
2007	1 987	1 258	729
2008	2 136	1 267	869
2009	2 215	1 272	943
2010	2 314	1 280	1 034
2011	2 564	1 327	1 237
2012	2 652	1 376	1 276
2013	2 743	1 374	1 369
2014	3 025	1 456	1 569
2015	3 183	1 501	1 682
2016	3 537	1 596	1 941
2017	3 705	1 686	1 444
2018	3 559	1 691	1 323
2019	3 616	1 662	1 303
2020	3 537	1 843	1 142

Zdroj: Office for National Statistics (2021), vlastní zpracování.

Předložená studie si klade za úkol odpovědět na výzkumnou otázku, jak byla imigrace konceptualizována zejména v rámci kampaně Vote Leave.

Metodologicky se jedná o případovou studii postavenou zejména na textové obsahové analýze politických programů, případně dalších forem politické komunikace. Jako zdroj dat sloužil digitální archiv materiálů kampaní k Brexitu, který zpracovala a uchovává London School of Economics.

Konceptualizace imigrace v rámci kampaní podporujících Brexit

Téma imigrace se stalo jedním ze základních pilířů kampaní podporujících Brexit, a to v rámci tzv. oficiální kampaně VoteLeave, tak i kampaní dalších, tzv. „neoficiálních“, zejména kampaně Leave.EU a kampaní dalších skupin i jednotlivců, které rovněž odchod Británie z EU požadovaly, např. kampaň strany UKIP další.

V rámci kampaně Vote Leave byla imigrace do Spojeného království konceptualizována jako neférová, nebezpečná, nekontrolovaná a nekontrolovatelná s tím, že rozhodovat o tom, kdo bude do země vstupovat a zůstat v ní, budou namísto britských úřadů evropské soudy. Naopak po vystoupení z EU měla Británie získat férovější, lidštější systém založený na schopnostech, který měl umožnit kontrolovat počty přicházejících osob, aniž by zamezoval vstupu talentovaných osob pocházejících odjinud než z EU (Vote Leave 2016a).

Kampaň Vote Leave dále připomínala, že každoročně přichází do země více než čtvrt milionu obyvatel EU, počet odpovídající počtu obyvatel města Newcastle (či Cardiffu – v rámci materiálu kampaně pro Wales), přičemž Británie jako členský stát EU musí akceptovat příchod těchto lidí v rámci volného pohybu osob. Materiál Vote Leave zmiňoval, že řada těchto lidí přispívá britské společnosti, ale že zároveň ovlivňují veřejné služby, přičemž neexistuje shoda mezi odborníky, jaký je celkový vliv těchto lidí, které ovšem zároveň Vote Leave označila za imigranty (Vote Leave 2016b; 2016c).

Paralelně vedená neoficiální kampaň za Brexit pod vedením UKIP a Nigela Farage s názvem Leave.EU konceptualizovala migraci jako hrozbu pro nízkopříjmové pracovníky s tím, že mezi léty 2004 a 2010 přišlo do země 1,5 milionu migrantů z EU, za poslední 3 roky je toto číslo vyšší než populace města Leedsu a migrace způsobila 1/3 deficitu sociálního bydlení v zemi (Leave.EU 2016a; 2016b). Naopak Brexit měl přinést zlepšení bezpečnosti země v rámci opětovného zavedení hraničních kontrol (Leave.EU 2016c). Kampaň Leave.EU usilovala po dlouhou dobu o to, aby se stala oficiální kampaní podporující Brexit, nakonec se jí to ovšem nepodařilo.

Problematika evropské imigrace byla reflektována i v kampani, kterou vedla svým jménem samotná UKIP. Obdobně, jako v kampani Vote Leave

byl volný pohyb osob stavěn do kontrastu s férovým a bezpečným imigračním systémem doplněným řádnou kontrolou hranic (UKIP 2016a) a větší možností boje s terorismem (UKIP 2016c). UKIP dále tvrdila, že se Británie bude muset vypořádat s dalšími 3 miliony obyvateli EU do roku 2030, pokud zůstane členem Unie, což bude mít krom jiného za důsledek nižší mzdy. Zároveň podle strany existovalo riziko, že bude Spojené království, setrvá-li v EU, předmětem teroristického útoku, jehož provedení může být snazší kvůli snadnému cestování mezi členskými státy (UKIP 2016b). Celkově byla europeizovaná imigrace do země koncipována jako zásadní téma s tím, že dalších 450 milionů občanů EU má právo přijít do země, pracovat zde, nárokovat si sociální výhody a bydlení, stejně jako občané Británie. Podle UKIP k tomu fakticky již došlo, zemi „zaplavily“ miliony lidí z chudých evropských zemí, což vedlo ke snížení mezd, růstu cen nemovitostí, tlaku na zdravotní i sociální systém v zemi stejně jako na dopravní infrastrukturu (UKIP 2016d). Brexit pak podle UKIP má vést k řešení imigrace, které bude pro zemi funkční, kterou země zvládne a která přivede lidi s dovednostmi a kvalifikací, jež Británie potřebuje (UKIP 2015). Argumentaci UKIP pak pro podporu Brexitu používala rovněž např. kampaň, kterou podporoval, a zřejmě sponzoroval publicista Ken Worthy a seskupení EU Referendum Campaign – jejich materiály jsou obsahově takřka identické (Worthy 2016; EU Referendum Campaign 2016).

Brexitová kampaň euroskeptického think-tanku The Bruges Group pak ve svém materiálu již výslovně tvrdila, že imigrace komplikuje možnost navštěvovat dobrou univerzitu, získat dobře placenou práci a zajistit si dostupné bydlení, neboť jejím důsledkem je nárůst poptávky po bydlení a vzdělávání. Brexit pak naopak měl vést k růstu mezd. Z kampaně The Bruges Group také jako jediné bylo možné explicitně dovodit, že je zaměřena proti lidem přicházejícím z ekonomicky méně vyspělých členských států EU (The Bruges Group 2016a; 2016b).

Pokud jde o kampaně, v nichž byla problematika volného pohybu osob či imigrace dále zmiňována, lze zmínit ještě několik dílčích skupin. V rámci podpory Brexitu našla kampaň za odchod Británie z EU podporu skupiny více než 100 konzervativních poslanců a europoslanců, kteří vedli kampaň pod hlavičkou seskupení Conservatives for Britain. V jejich kampani na podporu Brexitu byla v rámci zkoumaného tématu opět tematizována kontrola britských hranic (Conservatives for Britain 2016). Obdobně bylo téma kontroly hranic řešeno i v kampani celostátního seskupení Grassroots Out (2016). V kampani seskupení Better Off Out pak opět nacházíme konceptualizaci volného pohybu osob jako neférovou imigraci, která zároveň brání příchodu kvalifikovaných pracovních sil odjinud. Důsledkem této imigrace

jsou pak nízké mzdy; zatímco řešením je Brexit a převzetí kontroly nad vlastními záležitostmi, včetně kontroly hranic (Better Off Out 2016).

Závěr

Konceptualizaci imigrace v rámci politického diskursu před Brexitem můžeme sledovat v kampaních zaměřených na odchod Spojeného království z Evropské unie. Volný pohyb osob jakožto jedna ze zásadních svobod plynoucích z členství v EU byl nahlížen jako imigrace do země, a to imigrace neférová, nebezpečná, mimo kontrolu země, a negativně ovlivňující jak sociální podmínky určitých voličských skupin (zejména mzdy) tak i celkově sociální systém Spojeného království (zejména otázky sociálního bydlení).

Literatura

- BETTER OFF OUT (2016): *Is Britain getting too crowded?* LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:bun833zaj>> [20. 9. 2021].
- CONSERVATIVES FOR BRITAIN (2016): *Britain needs a better deal from the EU*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:jur367ber>> [20. 9. 2021].
- DENNISON, J.; GEDDES, A. (2018): Brexit and the Perils of ‘Europeanised’ Migration. *Journal of European Public Policy*, 25(8): 1137-1153, <https://doi.org/10.1080/13501763.2018.1467953>.
- EU REFERENDUM CAMPAIGN (2016): *Vote to leave*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:saj876qeb>> [20. 9. 2021].
- FAVELL, A.; BARBULESCU, R. (2018): Brexit, ‘Immigration’ and Anti-Discrimination. In: DIAMOND, P.; NEDERGAARD, P.; ROSAMOND, B. (eds.): *The Routledge Handbook of the Politics of Brexit*. London: Routledge, s. 118-133. <https://doi.org/10.4324/9781315169613-10>.
- GRASSROOTS OUT (2016): *Our independence day!* LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:put706som>> [20. 9. 2021].
- LEAVE.EU (2016a): *It's time to... Leave.EU*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:nem485roh>> [20. 9. 2021].

- LEAVE.EU (2016b): *Know the facts: there are debates and there are facts*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:h0p697faf>> [20. 9. 2021].
- LEAVE.EU (2016c): *The most important vote in your life!* LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:tol227lag>> [20. 9. 2021].
- OUTHWAITE, W. (2019): Migration Crisis and “Brexit”. In: OUTHWAITE, W.: *The Oxford Handbook of Migration Crises*. Oxford: Oxford University Press, s. 92–110, <https://doi.org/10.1093/oxfordhb/9780190856908.013.7>
- OFFICE FOR NATIONAL STATISTICS (2021): *Population of the UK by country of birth and nationality*. Office for National Statistics, <<https://www.ons.gov.uk/peoplepopulationandcommunity/populationandmigration/internationalmigration/datasets/populationoftheunitedkingdombycountryofbirthandnationality>> [20. 9. 2021].
- THE BRUGES GROUP (2016a): *How the EU keeps people in poverty*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:lal729hud>> [20. 9. 2021].
- THE BRUGES GROUP. (2016b): *How the EU keeps you poor*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:rav855rez>> [20. 9. 2021].
- UKIP (2015): *The Out Post*. LSE Digital Library, <https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:quc944fus>
- UKIP (2016a): *EU: the facts*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:qeb707jox?id=lse%3Aqeb707jox#page/3/mode/2up>> [20. 9. 2021].
- UKIP (2016b): *The Out Post. EU Referendum Special Edition*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:hiq468qal?id=lse%3Ahiq468qal#page/6/mode/2up>> [20. 9. 2021].
- UKIP (2016c): *The people’s army needs you now*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:qat906neq>> [20. 9. 2021].
- UKIP (2016d): *Who governs Britain?* LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:nij973dof>> [20. 9. 2021].
- VOTE LEAVE (2016a): *5 positive reasons to vote leave and take back control: Europe yes, EU no*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:sav235yoh>> [20. 9. 2021].
- VOTE LEAVE (2016b): *Not sure which way to vote on 23rd June?* LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:tal424xak>> [20. 9. 2021].

VOTE LEAVE (2016c): *The EU and your family: the facts*. LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:kim402pam>> [20. 9. 2021].

WORTHY, K. (2016): *Who governs Britain?* LSE Digital Library, <<https://digital.library.lse.ac.uk/objects/lse:duw709gih>> [20. 9. 2021].

Kontakt:

Mgr. et Mgr. Jiří Kohoutek, PhD.

Katedra politologie a společenských věd	Department of Politics and Social Studies
Vysoká škola mezinárodních a veřejných vztahů Praha, o. p. s.	College of International and Public Relations Prague
E-mail Address: kohoutek@vsmvv.cz	

ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-2128-8512>